

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 43 Rs 226749 24 Rev
Sarajevo, 17.12.2024. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Amire Sadović, kao predsjednice vijeća, Enise Bilajac i Adnana Baručije, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužiteljica: 1.) M.K.S. iz Z., ul. J.D. broj ... i 2.) R.Š. iz V., K. ..., koje zastupa punomoćnik Anto Jonjić, advokat iz Zenice, protiv tuženog Zeničko dobojski kanton, Ministarstvo finansija, ul. Kučukovići 2, Zenica, kojeg zastupa punomoćnik Adis Čehić, zaposlenik tuženog, radi utvrđivanja, zaštite i otklanjanja diskriminacije iz radnog odnosa, vrijednost spora 5.500,00 KM, odlučujući o reviziji tužiteljica, protiv presude Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 Rs 226749 24 Gž od 09.08.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj 17.12.2024. godine, donio je:

P R E S U D U

Revizija se odbija.

Odbija se zahtjev tužiteljica za nadoknadu troškova revizijskog postupka.

O b r a z l o Ź e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Zenici broj 43 0 Rs 226749 23 Rs od 06.03.2024. godine, odbijen je tužbeni zahtjev tužiteljica koji glasi:

„Utvrđuje se da je tuženi donošenjem Rješenja o postavljenju državnog službenika K.- S. M. od 27.12.2018. godine i Rješenjem o postavljenju državnog službenika Š.R. od 27.04.2022. godine izvršio direktnu diskriminaciju prema tužiteljicama na način što su donošenjem ovih akata mimo izričitih zakonskih odredbi Zakona o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH, Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti FBiH i Zakona o plaćama i naknadama u organima vlasti Zeničko - dobojskog kantona, tužiteljice svrstali u niži platni VII razred uz određivanje nižeg koeficijenta za određivanje plaće od 4,2.

Obavezuju se tuženi da preduzme neophodne Zakonom predviđene korake sa ciljem da prestanu sa kršenjem prava prema tužiteljicama na jednako postupanje i da otklone direktno diskriminatorско postupanje, odnosno da odgovarajućim aktima o regulisanju radno - pravnog statusa tužiteljica K.- S. M. i Š.R. kao državnih službenika u skladu sa važećim propisima istim priznaju i odrede zakoniti koeficijent za obračun plaće od 5,20 svrstan u IV platni razred, u roku od 15 dana pod prijetnjom zakonskih sankcija.

Zabranjuje se tuženom da dalje poduzimaju radnje kojima se krši ili se može kršiti pravo tužiteljica na plaću i naknade u skladu sa važećim zakonima i propisima kao prema ostalim kategorijama zaposlenika tuženog, koji ostvaruju pravo na plaću i naknade plaće.

Obavezuje se tuženi da tužiteljicama naknadi troškove postupka u iznosu od 1.296,00 KM sve u roku od 15 dana pod prijetnjom izvršenja“.

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Zenici broj 43 0 Rs 226749 24 Gž od 09.08.2024. godine žalba tužiteljica je odbijena i prvostepena presuda je potvrđena.

Protiv drugostepene presude reviziju su blagovremeno izjavile tužiteljice, po punomoćniku, zbog povrede odredaba parničnog postupka i pogrešne primjene materijalnog prava, sa prijedlogom da se revizija usvoji ta presuda preinači tako da se usvoji tužbeni zahtjev tužiteljica, uz naknadu cjelokupnih troškova postupka. Pri tome, zahtijevaju nadoknadu troškova za sastav revizije u iznosu od 648,00 KM.

Tuženi u odgovoru na reviziju osporava navode tužiteljica, sa prijedlogom da se revizija odbije.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. ZPP¹, ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

Revizija nije osnovana.

Predmet spora je tužbeni zahtjev tužiteljica za: utvrđenje diskriminacije (tuženi rješenjem o postavljenju državnog službenika suprotno zakonu tužiteljice svrstao u niži platni VII razred uz određivanje nižeg koeficijenta obračuna plaće od 4,2); otklanjane diskriminacije (da tuženi prizna i odredi tužiteljicama zakoniti koeficijent za obračun plaće od 5,20 svrstan u IV platni razred); zabranu da dalje tuženi poduzima radnje kojima se krši ili se može kršiti pravo tužiteljica na plaću i naknade.

U postupku koji je prethodio reviziji, nižestepeni sudovi su utvrdili, u bitnom:

- da su tužiteljice zaposlenice u Ministarstvu finansija ZDK, osnovom predmetnih rješenja o postavljanju državnog službenika na poziciju radnog mjesta „stručni saradnik – interni revizor“, prema kojem osnovna plaća se utvrđuje u vrijednosti koeficijenta 4,10 svrstan u VII platni razred, i pravo na dodatak za posebne uslove rada od 20%;
- Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva finansija ZDK od 21.06.2018. godine u Sektoru za internu reviziju da je sistematizovano radno mjesto „stručni savjetnik - interni revizor“ 2 izvršioca (član 32. tog Pravilnika);
- da su tužiteljice postavljene na upražnjena radna mjesta „stručni savjetnik za unutrašnju reviziju“ po odlasku u penziju dvije službenice, a koje su imale isti platni razred, koeficijent, dodatak za posebne uslove rada;
- da su tužiteljice tuženom podnijele Zahtjev od 08.02.2023. godine za zaštitu prava iz radnog odnosa radi otklanjanja nezakonitosti kod primjene koeficijenta; da istom tuženi nije udovoljio dostavljajući Obavijest od 10.02.2023. godine;
- da poslove vezano uz internu reviziju u Ministarstva finansija ZDK rade samo tužiteljice;
- da u kontekstu nepovoljnog položaja pri ostvarivanju plaće u odnosu na druga lica koja obavljaju iste ili slične poslove, tužiteljice nisu provodile dokaze da postoji različito postupanje tuženog, kako u odnosu na zaposlene u Ministarstva finansija ZDK, tako niti u odnosu na zaposlenike u drugim kantonalnim organima tuženog;
- u resornim ministarstvima finansija kod drugih kantona da pozicija radnog mjesta vezano za rad na poslovima interne revizije su različito nazvane i određivani različiti koeficijenti.

¹ Zakon o parničnom postupku (Službene novine FBiH broj 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15)

Na temelju ovako utvrđenog činjeničnog stanja, a za koja je vezan revizijski sud (član 240. stav 2. ZPP), prvostepeni sud je pravilno zaključio, a drugostepeni sud osnovano prihvatio takav stav da tužbeni zahtjev nije osnovan, s obzirom da tužiteljice nisu u skladu sa članom 15. stav 1., u vezi sa članovima 2. i 3. Zakona o zabrani diskriminacije BiH² (u daljem tekstu: ZZD BiH) učinile vjerovatnim da je došlo do diskriminacije.

Neprihvatljiv je prigovor revidentica da je drugostepeni sud propustio sankcionisati pogrešnu primjenu člana 8. ZPP od strane prvostepenog suda, uslijed čega je pobijana presuda zahvaćena povredom odredaba parničnog postupka iz člana 209. stav 1. ZPP.

Suprotno tome, prvostepeni sud je izvedene dokaze, cijenio u skladu sa odredbom člana 8. ZPP i u obrazloženju presude pravilno izložio proces pojedinačne ocjene izvedenih dokaza, njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenja zaključka o postojanju odnosno nepostojanju pravno relevantnih činjenica za donošenje odluke u ovom sporu, a kako je to pravilno zaključio i drugostepeni sud u razlozima svoje odluke. Ocjena pravnih učinaka utvrđenog činjeničnog stanja ne predstavlja primjenu člana 8. ZPP, već primjenu materijalnog prava.

Drugostepeni sud je u smislu člana 221. ZPP ispitao prvostepenu presudu i ocijenio žalbene navode koji su od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora pravilno primjenjujući odredbu člana 231. ZPP. Pri ovom, uvjerenje o neosnovanosti žalbenih prigovora tužiteljica drugostepeni sud je opravdao jasnim i potpunim razlozima, a obrazloženje drugostepene presude po svom sadržaju odgovara zahtjevu koji je u tom pogledu postavljen odredbom člana 191. stav 4. ZPP.

Slobodnoj ocjeni izvedenih dokaza od strane suda stranka ne može osnovano suprotstaviti svoju ocjenu dokaza ukoliko ista u sebi uključuje prigovore činjenične prirode, koji u revizijskom postupku nisu relevantni (član 240. stav 2. ZPP).

Prema tome, u postupku pred drugostepenim sudom nije učinjena povreda odredaba parničnog postupka iz člana 209. ZPP, pa ovaj sud nalazi da nije osnovan revizijski razlog iz člana 240. stav 1. tačka 1. tog zakona.

U postupku po reviziji stranke ne mogu iznositi nove činjenice niti predlagati nove dokaze u odnosu na pravilnu primjenu materijalnog prava, nego samo u odnosu na povrede odredaba parničnog postupka koje su učinjene u postupku pred drugostepenim sudom (član 242. ZPP), odnosno u pravcu dokazivanja da je drugostepeni sud, postupajući po žalbi, počinio povredu odredaba parničnog postupka.

Stoga, od strane tužiteljica novo priloženi (4) dokazi uz reviziju i to: rješenja o postavljenju državnog službenika na radno mjesto internog revizora u kantonalnom ministarstvu za finansije BPK Goražde; tri rješenja o plaći državnog službenika za internu reviziju u javnom organu gradskog nivoa (Grad Zavidovići) državne vlasti, ovaj sud ne može ispitivati niti uzeti u obzir pri odlučivanju, jer uključuje i isticanje prigovora nepotpuno ili pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja, a što nije dopušteno (član 240. stav 2. ZPP).

Nije osnovan ni revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava (član 240. stav 1. tačka 2. ZPP).

² „Službeni glasnik BiH“ broj: 59/09 i 66/16

Tužiteljice neosnovano prigovaraju da su nižestepeni sudovi pogrešno rasporedili teret dokazivanja u ovoj pravnoj stvari, te da je teret dokazivanja bio na tuženom, a ne na tužiteljicama, kroz navode da je tuženi kao poslodavac u državnoj upravi protivno zakonu svojim internim aktom promijenio koeficijent plaće sa zakonom propisanog 5,20 na 4,10, a vezano za radno mjesto obavljanja poslova interne revizije.

Prema odredbi člana 15. stav 1. ZZD BiH kada lice ili grupa lica u svim postupcima predviđenim ovim zakonom, na osnovu njima raspoloživih dokaza, učine vjerovatnim da je došlo do diskriminacije, teret dokazivanja da nije došlo do diskriminacije leži na suprotnoj strani. Stepem vjerovatnosti da je došlo do diskriminacije, koga ima u vidu odredba člana 15. stav 1. ZZD BiH, je pretežna, a ne visoka vjerovatnoća. Pretežna vjerovatnoća postoji kada se zaključak o postojanju diskriminacije čini izglednijim od zaključka da diskriminacije nije bilo, a ti izgledi se zasnivaju na dokazima na kojima se zasniva tvrdnja da je došlo do diskriminacije.

Kada tužitelj sa stepenom pretežne vjerovatnoće dokaže da je do diskriminacije došlo, tada se na tuženog prebacuje teret da sa stepenom sigurnosti (izvjesnosti) dokaže da nije došlo do diskriminacije.

Dakle, suprotno pravnom stavu tužiteljica, odredba člana 15. stav 1. ZZD BiH sadrži zajednički i dvostepeni teret dokazivanja za obje stranke u antidiskriminacijskoj parnici, ali sa različitim mjerom utvrđenosti činjenica za tužitelja (pretežna vjerovatnoća) i tuženog (sigurnost).

Diskriminacija postoji kada se prema određenim licima različito postupa u odnosu na druga lica, u istoj ili uporedivoj situaciji, zbog nekog njihovog ličnog (urođenog ili stečenog) svojstva, pri čemu različito postupanje uključuje svako isključivanje, ograničavanje ili davanje prednosti (član 2. stav 1. ZZD BiH).

Kod toga da poslove vezano uz internu reviziju u Ministarstvu finansija ZDK rade samo tužiteljice, a u odnosu na druga lica koja obavljaju iste ili slične poslove, za nepovoljnost u ostvarivanju plaće, da postoji različito postupanje tuženog, kako u odnosu na zaposlene u Ministarstva finansija ZDK, tako i u odnosu na zaposlene u drugim kantonalnim javnim organima ZDK tužiteljice nisu provodile dokaze, pa je osnovan pravni zaključak drugostepenog suda da tužiteljice nisu dokazale zbog kojeg zaštićenog osnova su dovedene u nejednak položaj, niti komparatora u kontekstu ostvarivanja plaće iz javnog organa kantonalnog nivoa tuženog, dakle, nisu učinile vjerovatim da je došlo do diskriminacije, odnosno da je tuženi povrijedio pravo na jednako postupanje.

Naime, za postojanje diskriminacije neophodno je utvrditi različito tretiranje nekog lica ili grupe lica, prema zabranjenim osnovama iz člana 2. stav 1. ZZD BiH, u odnosu na lice ili grupu koje se nalazi u sličnoj ili podudarnoj situaciji i kojima je uživanje spornog prava omogućeno, te da takav različit tretman nema legitiman cilj, odnosno da nedostaje proporcionalnosti između željenog cilja i upotrijebljenih sredstava.

Protivno stanovištu revidentica pravilan je pravni zaključak u pobijanoj presudi, da sud nije mogao prihvatiti tvrdnju tužiteljica da su diskriminisane u odnosu na interne revizore koji su zaposleni u pojedinim drugim kantonima u ministarstvu finansija (koeficijent 5,20 platni IV razred), jer oni nisu uposlenici tuženog ZDK, pa kao uporedna grupa (komparator) su irelevantni za ocjenu pretežne vjerovatnoće o postojanju diskriminacije. Kanton ima ustavne ovlasti da uređuje oblast javne uprave na svom nivou vlasti, i utvrđuje način i obim finansiranja, uključujući i plaće državnih službenika u javnoj upravi, neovisno od ostalih kantona.

Rješenja o postavljanu državnog službenika, kao pojedinačni akt poslodavca, protiv koga zaposlenik ima pravo na zaštitu u postupku propisanom posebnim zakonom, samo za sebe, nije dokaz pretežne vjerovatnoće o postojanju diskriminacije, pa navodi revidentica da nisu harmonizirani propisi na kojima temelje diskriminacioni zahtjev ne dovode u sumnju pravilnost i zakonitost pobijane drugostepene presude.

Ostali revizijski prigovori, nisu od odlučnog značaja sa aspekta predmeta spora (član 231. u vezi sa članom 253. ZPP).

Kako ne postoje razlozi zbog kojih je revizija izjavljena, a ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti valjalo je reviziju odbiti primjenom odredbe člana 248. ZPP.

U skladu sa odredbom člana 397. stav 1. u vezi sa članom 387. stav 1. ZPP odbijen je zahtjev tužiteljica za naknadu troškova sastava revizije jer nisu uspjele u revizijskom postupku.

Predsjednica vijeća
Amira Sadović, s.r.